

Jávor Endre¹

A NATO BIZTONSÁGI BERUHÁZÁSI PROGRAMJÁNAK ALAPJAI, A DÖNTÉSHOZATAL MECHANIZMUSA

DOI: 10.30583/2019/4/040

Absztrakt

A NATO Biztonsági Beruházási Program – NATO Security Investment Program: NSIP - a Szövetség politikai szinten elhatározott feladataiból levezetett katonai funkciók végrehajtását biztosító feltételek megteremtését szolgálja. Az NSIP a 29 NATO tagország közös finanszírozású képességcsomagok formájában működtetett programrendszere.

Az NSIP egész működése a tagországok közös tevékenységének több évtizedes – majdnem hetven éves - tapasztalatain alapszik, és megszemlénően biztosítja a sokszereplős rendszerben a résztvevők esetenként eltérő érdekeinek érvényesülési lehetőségét is.

Mint a Szövetség minden területén, úgy az NSIP vonatkozásában is a döntések a bizottságokban, a tagországok konszenzusa alapján születnek. A döntéshozó szervek egy jól áttekinthető struktúrát képeznek.

Az NSIP folyamatnak szerves összetevője az érvényben levő módszertani irányelvek és eljárási szabályok, illetve kritérium- és szabványrendszer előírásainak betartása, melyek egyrészt biztosítják a korábbi tapasztalatok alapján bevált és elfogadott módszerek alkalmazását, másrészt megadják azokat az alapvető paramétereket és ekvivalens értékeket, melyek a tervezőmunka alapját képezik.

Kulcsszavak: biztonsági beruházási program, közös finanszírozás, képességcsomag, finanszírozási jogosultság, minimális katonai követelmény, megosztás, döntéshozatali struktúra

---

¹ Dr. Jávor Endre nyá. ezredes a Hadtudományi Társaság tagja; MTA Köztisztviselői tag; NKE Nemzetbiztonsági Intézet – szerződéses óraadó tanár; Milton Friedman Egyetem – szerződéses óraadó tanár; Biztonsági Beruházási Bizottságban szavazati joggal nem rendelkező, a Vállalkozók Országos Szövetségének képviselője; az első magyar képviselő a NATO Infrastrukturális – ma Beruházási – Bizottságában. ORCID azonosító: orcid.org/0000-0001-6200-9025

Abstract

The NATO Security Investment Program (NSIP) is intended to create the conditions necessary to carry out military functions derived from the Alliance's political responsibilities. The NSIP is a common funded capability package program of 29 NATO member states. The entire operation of the NSIP is based on decades (almost seventy years) of experience of joint action by the member countries, and also provides far-reaching opportunities for the sometimes differing interests of the participants in the multi-actor system.

As with all areas of the Alliance, decisions in NSIP are made in committees by consensus of member countries. The decision-making bodies provide a clear structure.

An integral part of the NSIP process is compliance with applicable methodological guidelines and rules of procedure, as well as a system of criteria and standards which, on the one hand, ensure the application of proven and accepted methods based on past experience, on the other hand, they provide the basic parameters and equivalent values that underlie the design work.

Keywords: Security Investment Program, Common Funding, Capability Package, Eligibility, Minimum Military Requirement, Sharing, Decision-making Structure

0.0 Bevezetés

Magyarország 1999. óta teljes jogú tagja a NATO-nak. A NATO egy élő, működő és folyamatosan átalakulásban lévő szervezet, mely a katonai feladatok működési feltételeit a tagállamok által biztosított közös költségvetésből, a tagállamok ipari, műszaki-gazdasági képességeinek, cégeinek igénybevétele, bevonása útján biztosítja. Ebben a most már 70 éve működő folyamatban, a Biztonsági Beruházási Programban – NSIP² – a tagállamok teljesen egyenlő feltételek alapján vehetnek részt.

1.0 Az NSIP bemutatása, működése

A NATO a közvélemény általános ismeretszintje szerint egy védelmi szervezet, mely alapvetően katonai tevékenységet folytat.

---

² NATO Security Investment Program

A katonai tevékenység azonban csak a jéghegy csúcsa. Ami a felszín alatt van, ezért kevésbé látható, de annál intenzívebb, az a politikai szintű feladatmeghatározás, illetve döntéshozatal, majd pedig a feladatok végrehajtása. A feladatmeghatározás, illetve a döntéshozatal, tehát a két végpont között található a tervezés és a döntéselőkészítés. A döntéshozatalt követi a végrehajtás és ellenőrzés. Az egész folyamat egy önmagát állandóan ismétlő, ugyanakkor a változó feltételekhez és körülményekhez alkalmazkodó eljárásrendszer, melynek célja a katonai infrastruktúra katonai feladathoz rendelt fejlesztése. Ennek az eljárásrendszernek kiemelkedő fontosságú eleme a katonai feladatok végrehajtási feltételeinek biztosítását szolgáló gazdasági, beruházási, pénzügyi terület.

1.1 Közös költségek

Napjainkban már csak történelmi tanulság az, hogyan alakult ki, fejlődött és működik az infrastrukturális beruházások finanszírozása. A NATO alapelve, hogy a tagországok egyenlő arányban részesülnek a feladatokból, a felelősségből, a kockázatokból, valamint az előnyökből, a szervezet közös költségeit pedig teherviselő képességüknek megfelelően viselik.

A tagországok a Szövetség feladatainak végrehajtása érdekében az anyagi-pénzügyi források biztosításának, rendelkezésre bocsátásának alapvetően két formáját alkalmazzák. Az első és messzemenően magasabb nagyságrendű összeg az egyes országok saját katonai költségvetése, mely a NATO közös védelmi feladatainak végrehajtására kijelölt nemzeti erők fenntartását, működtetését teszi lehetővé, és amely a NATO védelmi tervezési rendszerének alapját képezi. Másiképpen kifejezve, minden tagországgal szemben elvárás, hogy a NATO közös feladatainak végrehajtására kijelölt erőinek fenntartására, működtetésére legalább akkora összeget fordítson, mintha országát minden külső veszély ellen egyedül kellene megvédenie.³

Az anyagi hozzájárulás második formája a NATO közös költségeinek fedezetéül szolgáló pénzügyi alapok megteremtése. A NATO három pénzügyi alapot működtet. Az első a „civil költségvetés”, mely elsősorban a brüsszeli NATO Központ és személyi állományának kiadásait, illetve a Nemzetközi Törzs működési költségeit fedezi, és melynek finanszírozása a tagországok külügyminisztériumai által történik.

---

³ Lásd: Észak-atlanti Szerződés 3. cikk

A második a „katonai költségvetés”, mely a Katonai Bizottság, a Nemzetközi Katonai Törzs, illetve különböző szintű katonai parancsnokságok és szervezetek működtetésének, a folyamatban levő műveletek közös költségeinek, a közös kiképzések, gyakorlatok és egyéb tevékenységek kiadásait fedezi. Ide sorolhatók a NATO Légi Előrejelző és Ellenőrző Erők, az állandó és telepített műveleti, támogató, oktatási és kutatási ügynökségek, központok, illetve szervezetek, továbbá a partnerségi program meghatározott fejezeteinek költségei, pl. a moszkvai és kijevi összekötő hivatalok költségei. A katonai költségvetésnek 35 alfejezete van, melynek fedezetét a tagországok katonai költségvetése biztosítja

A harmadik a NATO Biztonsági Beruházási Program - NSIP –, mely a Beruházási Bizottság – korábbi nevén Infrastrukturális Bizottság – felügyelete, irányítása alatt megvalósítandó közös finanszírozású projektek sorozata, és melyek rendeltetése az Észak-Atlanti Tanács⁴ (*North Atlantic Council: NAC*) által meghatározott képességek megteremtéséhez szükséges infrastrukturális, valamint vezetési és információs rendszerek beruházási feltételeinek meghatározása, költségeinek elemzése, a kivitelezés felügyelete, ellenőrzése.

A civil és a katonai költségvetés a hagyományos értelemben vett költségvetés előre meghatározott rovatokkal, alfejezetekkel és a tagországok által előre befizetett részarányos összegekkel. A befizetett összegekkel a Szövetség az előzetesen megtervezett és politikai szinten konszenzus alapján elfogadott rendszer szerint gazdálkodik.

Ezzel szemben az NSIP egy programköltségvetés, melynek tervezése során a befolyásoló tényezők többségét nem lehet éves viszonylatban számszerűsített adatok alapján előzetesen meghatározni. Ezért tervezési tényezőként egy felső összeghatárt, plafonösszeget határoz meg. A tagországok a rájuk eső összeget nem a NATO közös számlájára fizetik, hanem egy, a Nemzetközi Törzs (*International Staff: IS*) által kidolgozott program alapján egymásnak utalják át, illetve egymástól kapják meg.

Összehasonlításképpen, a közös költségek 2019-re tervezett adatai: ⁵

civil költségvetés:	~ 236,8 millió EUR;
katonai költségvetés:	~ 1431,9 millió EUR;

---

⁴ North Atlantic Council

⁵ Forrás: Funding NATO Last updated: 27.Jun. 2018 12:55
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm

NSIP: ~ 700 millió EUR.

A közös pénzügyi alapokból, tehát a közös költségeket fedező kiadásokból minden tagország egy meghatározott nagyságrendű hozzájárulást vállal. A közös költségek egy országra eső nagyságrendjének megosztása során az egyenlőség elvének legmesszebbmenő figyelembevétele mellett a következő szempontokat vették figyelembe:

- az egyes országok hozzájárulási, fizetési képessége;
- az egyes országok részesedése a létrejövő beruházások használatának előnyeiből;
- az egyes országok gazdasági-anyagi haszna, nyeresége a területén elvégzett beruházások eredményeképpen;
- az adott ország részvétele az infrastrukturális beruházásokon kívüli egyéb tevékenységben;
- egyéb pénzügyi és gazdasági szempontok.

Ami az NSIP hozzájárulások nagyságrendjét illeti, egyetlen ország sem fizet többet, mint saját katonai költségvetésének 1%-a. A programban legnagyobb összeget befizető USA katonai költségvetésének kevesebb, mint 0,1%-át fordítja az NSIP céljaira.

A NATO KÖZÖS KÖLTSÉGEINEK ORSZÁGONKÉNTI SZÁZALÉKOS MEGOSZTÁSA ⁶

1. számú táblázat

Albánia	0,0841	Belgium	1,9506
Bulgária	0,3390	Csehország	0,9788
Dánia	1,2157	Egyesült Államok	22,1387
Észtország	0,1157	Franciaország	10,4986
Görögország	0,9801	Hollandia	3,1985
Horvátország	0,2776	Izland	0,0597
Kanada	6,3763	Lengyelország	2,7683
Lettország	0,1478	Litvánia	0,2379
Luxemburg	0,1569	Magyarország	0,7041
Montenegró	0,0270	Nagy-Britannia	10,4581
Németország	14,7638	Norvégia	1,6472
Olaszország	8,1400	Portugália	0,9725
Románia	1,1384	Spanyolország	5,5534
Szlovákia	0,4784	Szlovénia	0,2109
Törökország	4,3819		

⁶ Forrás: Funding NATO Last updated: 27.Jun. 2018 12:55
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm

1.2 Az NSIP feltételrendszere

1.2.1. Finanszírozási Jogosultság (Eligibility)

Egy projekt akkor felel meg az „eligibility” feltételeinek, és jogosult a NATO közös költségvetési forrásából történő finanszírozásra, ha az a közös feladatok végrehajtását elősegítő képességet vagy a tagországok számára egyéb közös előnyt biztosít. Ez azt is jelenti, hogy a létrehozott érték minden tagország részére elérhető, használható, igénybe vehető. Az „eligibility” mellett fontos kritérium az „affordability”, a megfizethetőség, vagyis az adott szakterület piaci áraival arányba állítható, ár-érték arányos költségszámítás.

Az „eligibility” nagyon gyakran műszaki-technológia paraméterek formájában jelenik meg, amely egyfajta objektív kritérium, és alapot szolgáltat az egyenlő elbánáshoz a tagországok igényeinek elbírálása során. Esetenként előzmények, megtörtént esetek, bevett gyakorlat – precedens - szolgál alapul az „eligibility” meghatározásához. Azonban annak ellenére, hogy az elmúlt évek során erre több kísérlet is volt, mind a mai napig - eltekintve a projekteknek az érvényben levő kritérium- és szabványrendszerek alapján összeállított részeitől - nem sikerült az „eligibility” közösen elfogadhatónak ítélt fogalmi meghatározását megalkotni. A fogalomalkotási kísérletek során a tagországok elvi egyetértésre jutottak abban, hogy a NATO közös kiadásai olyan infrastrukturális igények kielégítésére irányulnak, melyek meghaladják azt a szintet, amelyet normális körülmények között egy országtól el lehet várni. Így született meg a „túl és fölött” (over and above) elve. Mivel nem sikerült egy átfogó, általános érvényű fogalmi meghatározást találni, a NATO napi gyakorlatában az számít „eligibility”-nek, amelyet a tagországok konszenzus alapján annak ítélnék meg.

1.2.1.1 *Megosztott finanszírozás*

Abban az esetben, ha egy projekt egy Befogadó Ország – HN⁷ – területén kerül kivitelezésre, és megfelel a „túl és fölött” kritériumnak, akkor a NATO az érdekeltekkel folytatott tárgyalások keretében felméri, hogy az adott tagország milyen arányban részesül a közös célokat szolgáló projekt – pl. repülőter- felújítás, rakétavédelmi rendszer telepítése – teremtette előnyökből. Ennek eredményeképpen a tárgyalások keretében megállapodás születik arról, hogy a Befogadó Ország milyen arányban vesz részt a finanszírozásban.

---

⁷ Host Nation

1.2.2. *Minimális katonai követelmény (Minimum Military Requirement – MMR)*

Az „eligibility” elvéhez szorosan kötődik az MMR. Az infrastrukturális programok keretében megvalósuló projektek célja a NATO katonai feladatai végrehajtásához szükséges feltételek megteremtése. A NATO katonai feladatait és ezekből levezetve a katonai feladatok végrehajtásának feltételeit – így az MMR-t is – a politikai szinten elfogadott feladatok alapján a NATO katonai hatóságai határozzák meg. Az MMR **szükséges**, de **nem elégséges** feltétele az „eligibility”-nek. Pld. a hadihajók, harci repülőgépek, fegyverek és egyenruhák természetes részei a katonai követelményeknek, de ez nem jelenti azt, hogy megfelelnek az „eligibility” követelményeinek, tehát annak, hogy a Szövetség közös költségekből fedezze ezek beszerzését. Bizonyos esetekben a „szükségesség” kérdése is vitákat vált ki. Így pld. az infrastrukturális beruházások közös költségei fedezhetik kommunikációs rendszerek létrehozását, megvalósíthatósági tanulmányok elkészítését, környezetvédelmi intézkedések következményeit, televízió- és rádióállomások telepítését, illetve az egyes országok törvényei által megkövetelt hatósági, biztonsági, esetleg szociális intézkedések által megkövetelt kiadásokat.

1.2.3. *Megosztás (Sharing)*

A „sharing” természetes összetevője az összes érdekelttel szembeni korrektség, pártatlanság, becsületesség. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a NATO rendelkezik egy általános érvényű szabályzó-útmutató rendszerrel az NSIP-re vonatkozóan. Ide tartozik a NATO beszerzéseit elvi alapokon szabályozó, az elmúlt évek során folyamatosan megújított AC/4-D2261 jelű okmány.

Az AC/4-D2261 első alapelve a NATO Biztonsági Beruházási Program megfelelő időben történő kivitelezéséhez szükséges feltételek biztosítása.

A második alapelv előmozdítani, megteremteni a feltételeit annak, hogy minél nagyobb számú, megfelelő felkészültséggel, minősítéssel rendelkező vállalkozás vegyen részt a beszerzési, pályáztatási folyamatban.

A harmadik alapelv - szoros összhangban a másodikkal - a beszerzési folyamatban részt venni kívánó vállalkozásokkal szembeni esetleges – hátrányos – megkülönböztetés tilalmát fogalmazza meg. Ezek

azok az alapvető keretek, melyek figyelembevételével a tagországok – konszenzusos alapon – alternatív pályáztatási formákat, lehetőségeket alakíthatnak ki.

Egy ilyen alternatív forma az NCIA⁸ keretmegállapodási - BOA⁹ - rendszere. A BOA egy, a kereskedelemből beszerezhető – COTS¹⁰ – termékek, elsősorban számítástechnikai, híradástechnikai eszközök, programok és szolgáltatások közvetlen beszerzésére irányuló hálózat-alapú, az AC/4-D2261 alapelveinek mindenben megfelelő rendszer. A BOA előnye a gyorsasága, mivel a hagyományos beszerzési rendszerekkel szemben a vállalkozók időigényes előminősítését a keretmegállapodási folyamatban előzetesen elvégzik, a szabályozott jelentkezési, elbírálási és kivitelezési határidők pedig jelentősen rövidebbek.

Az AC/4-D2261 legfőbb tulajdonsága a vállalkozóbarát- rugalmasság, amely azt jelenti, hogy a részvételi jogosultság¹¹ „eligibility” vonatkozásában nem tartalmaz merev kizáró kritériumokat, nem korlátoz vagy hoz hátrányos intézkedéseket egy korábbi tenderen eredménytelenül szerepelt vállalkozókkal szemben, még az egyes határidők (jelentkezési, beadási) be nem tartása, vagy akár a vállalkozásra vonatkozó „Alkalmassági Igazolás” pillanatnyi hiánya sem jelent abszolút kizáró tényezőt. Az NSIP eredményességének feltétele a folyamatban résztvevő tagországok egymásközi és a Szövetség illetékes szervei képviselőivel kialakított szoros, alkotó együttműködése. Ennek szellemében a tagországok méltányos arányban részesülnek a terhekből, felelősségből és az előnyökből.

1.3 A Képességcsomag – CP¹²

CP: a tagországok katonai és civil, valamint a NATO pénzügyi eszközeivel finanszírozott infrastruktúra, illetve az ahhoz tartozó költségek és munkaerő összessége, melynek segítségével, felhasználásával, továbbá a rendelkezésre álló katonai erővel és más fontos követelményekkel és feltételekkel együtt az illetékes NATO katonai vezető – parancsnok – képessé válik a politikai szinten eldöntött és abból levezetett katonai feladatok végrehajtását biztosító képességek megteremtésére. A CP létrejöttének folyamatát az alábbi ábra érzékelteti:

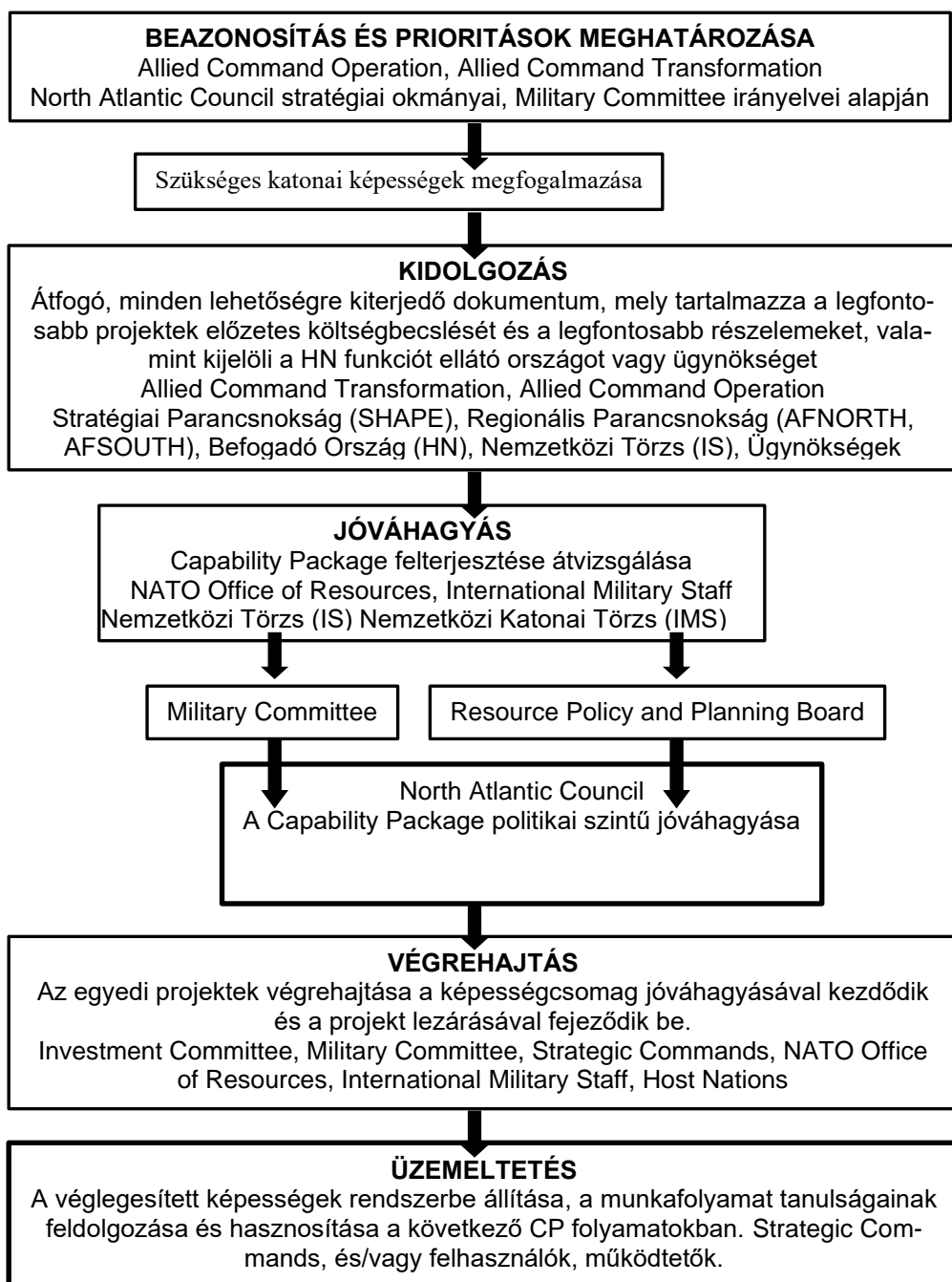
⁸ NATO Communications and Information Agency

⁹ Basic Ordering Agreement

¹⁰ Commercial of the Shelf

¹¹ A HN által igazolt jogosultság a pályázaton történő részvételre

¹² Capability Package

1. számú ábra. Az NSIP folyamata és résztvevői

A Képességsomagot az illetékes Regionális Parancsnokság és a Befogadó Ország¹³ közreműködésével a Stratégiai Parancsnokságok

¹³ Host Nation, lásd: 1.4.3

állítják össze. A Képességcsomag alapvetően három fő fejezetből és összesen tíz alfejezetből áll:

I. A Képességcsomag leírása:

- a parancsnok feladata;
- a feladat legfontosabb elemei, elsődleges katonai funkciói;
- katonai helyzetelemzés;
- szükséges képességek.

I. Források elemzése:

- a feladat végrehajtásához szükséges források;
- már meglevő, rendelkezésre álló eszközök;
- a rendelkezésre álló és a szükséges – igényelt – eszközök, források összehasonlító elemzése.

I. Beruházási javaslatok

- igényelt infrastrukturális projektek a hozzájuk tartozó működési, fenntartási- és munkaerőköltségekkel;
- állásfoglalás a beruházásnak a hadműveleti helyzetre gyakorolt hatásáról;
- parancsnoki állásfoglalás.

Az elkészült Képességcsomag a brüsszeli NATO Központba kerül, ahol a Nemzetközi Törzs és a Nemzetközi Katonai Törzs illetékes szervei felülvizsgálják, értékelik az anyagot. Az értékelés időtartama a tartalomtól, komplexitástól függően néhány héttől több hónapig terjedhet. A felülvizsgálat eredményeképpen a Költségvetési és Tervezési Testület – RPPB¹⁴ – és a Katonai Bizottság – MC – készít és terjeszt fel külön-külön részletes jelentést az Észak-atlanti Tanács – NAC – részére. A Költségvetési és Tervezési Testület a pénzügyi, költségvetési szempontok alapján értékeli és elemzi a beruházás közvetlen költségeit, illetve a működési- és a munkaerőköltségeket. Az elemzés kiterjed a kiadások indokoltságának a vizsgálatára, különös tekintettel az észszerű takarékoság feltételeinek érvényesülésére.

---

¹⁴ Resource Policy and Planning Board

A Katonai Bizottság azt vizsgálja és értékeli, hogy a projekt megvalósulása esetén létrejönnek-e a katonai feladatok végrehajtását biztosító képességek, illetve azt, hogy milyen következményekkel jár, ha a projekt nem valósul meg. Amennyiben mindkét testület – főbizottság – elfogadásra alkalmasnak ítéli a Képességcsomagot, akkor az Észak-atlanti Tanács, mint legfelső politikai döntéshozó szerv elé kerül, melynek feladata a jóváhagyás.

A jóváhagyott Képességcsomag ezzel a lépéssel az előkészítő, tervezési fázisból áttér a végrehajtási fázisba. A végrehajtásért felelős ország, regionális parancsnokság, illetve ügynökség – összefoglaló néven „Befogadó Ország” – részletes költségfelhasználási igényt terjeszt a Beruházási Bizottság elé.

A Beruházási Bizottság „átvilágítja” a költségfelhasználási igényt, és ehhez szükség esetén szakértői bizottságokat hozhat létre. A Beruházási Bizottság megvizsgálja, hogy az adott projekt megfelel-e az érvényben levő NATO kritériumoknak, előírásoknak és szabványoknak, összhangban van-e az elfogadott politikai elvekkel, kielégíti-e a katonai igényeket és szükségleteket, összhangban vannak-e a költségek, az interoperabilitás, a költségmegosztás, a jogi és a környezetvédelmi feltételek.

A Nemzetközi Törzs illetékes szervei töltik be a Képességcsomag végrehajtása során a koordinátor szerepét. Mint koordinátor, folyamatosan figyelemmel kísérik a projektek megvalósulásának folyamatát, kezelik az esetleges változtatásokat, és tevékenységükről, tapasztalataikról, javaslataikról periodikusan jelentést terjesztenek a Beruházási Bizottság elé.

1. Szervezetek, intézmények, résztvevők

A Képességcsomagok és projektjeik tervezése és kivitelezése egy, a NATO-ban hosszú évtizedek során alkalmazott eljárások rendszeréből kifejlesztett folyamat, melynek fontos intézményi, szervezeti feltételei vannak. Az alább felsorolt intézmények ebben a folyamatban kiemelt szerepet játszanak.

2.1. Bizottságok

A NATO-ban a döntés minden szinten bizottságokban történik, ahol a tagországok egyenlő jogú képvisellel rendelkeznek. A bizottságok

egy meghatározott struktúrát képeznek, melyen belül az alacsonyabb szintű bizottságok a magasabb szintűek részére döntés-előkészítő, javaslattevő, tanácsadó szerepet töltenek be. A magasabb szinten levő bizottságok az alárendelt bizottságok részére feladatokat szabnak meg, igény szerint szakértői vagy munkabizottságot hoznak létre, illetve ezek tevékenységét irányítják, ellenőrzik.

Az alábbiakban a NATO Biztonsági Beruházási Program szempontjából legfontosabb szerepet betöltő bizottságok kerülnek bemutatásra.

2.1.1. Katonai Bizottság – MC

A Katonai Bizottság a Szövetség legfelsőbb katonai hatósága, közvetlenül az Észak-atlanti Tanácsnak van alárendelve, másképpen kifejezve, az Észak-atlanti Tanács elsődleges katonai tanácsadó szerve. Legfontosabb funkciója a döntéselőkészítés és tanácsadás, továbbá a Stratégiai Parancsnokok elvi irányítása. A Katonai Bizottság évente legalább két alkalommal a vezérkari főnökök, a közbenső időszakban általában hetente a vezérkari főnökök által kinevezett Nemzeti Katonai Képviselők szintjén ülésezik.

2.1.2 Költségvetési és Tervezési Testület – RPPB

A Képességcsomagok és projektjeik költségvetési tervezése szempontjából kiemelt szerepe van a Költségvetési és Tervezési Testületnek, – RPPB - melynek felelőssége kiterjed a civil és katonai költségvetésre, a közös finanszírozású beruházások pénzügyi menedzselésére, valamint a munkaerő-gazdálkodás területére is. Mint ilyen, költségvetési vonatkozásban elvi irányítója a Költségvetési Bizottságnak, illetve a Beruházási Bizottságnak.

Tagjai az egyes nemzetek képviselői, szakértői szinten pedig a Katonai Bizottság, a Stratégiai Parancsnokságok, a Költségvetési Bizottság, a Beruházási Bizottság és a NATO Védelmi Munkaerő Gazdálkodási Bizottság¹⁵ – NDMC – képviselői.

Az RPPB hatásköre az alábbiakra terjed ki:

- javaslatokat terjeszt az Észak-atlanti Tanács – NAC - elé a közös finanszírozású projektek megvalósításához szükséges költségvetési források meglétére, jogosultságára, ár-érték

---

¹⁵ NATO Defence Manpower Committee

arányos megfizethetőségére, illetve azok kezelésére és elosztására vonatkozóan;

- az Észak-atlanti Tanács irányelvei alapján koordinálja és irányítja a Költségvetési Bizottság, a Beruházási Bizottság és a Védelmi Munkaerő Gazdálkodási Bizottság tevékenységét;
- felülvizsgálja és előzetes elfogadás után végleges jóváhagyásra az Észak-atlanti Tanács – NAC - elé terjeszti a Képességcsomagokat - CP;
- költségvetési vonatkozású tanácsadásra az Észak-atlanti Tanács részére új feladatok, műveletek előkészítése, tervezése folyamatában;
- költségvetési, beruházási vonatkozású tanácsadásra a Katonai Bizottság részére;
- a pénzügyi, költségvetési szempontok alapján javaslatot tesz az egyes beruházások elsőbbségi, fontossági sorrendjének meghatározására;
- fórumot biztosít a közös finanszírozású projektek költségvetési forrásainak tervezéséhez;
- optimalizálja a közép- és hosszútávú közös finanszírozású beruházások költségvetését;
- koordinálja a NATO parancsnokságok éves katonai költségvetési forrásait;
- elkészíti és elfogadásra az NAC elé terjeszti az évenkénti beszámolójelentést – AR¹⁶ - a források felhasználásáról, valamint a Középtávú Költségvetési Tervet – MTRP.

2.1.3. Beruházási Bizottság – IC

A Beruházási Bizottság az Észak-atlanti Tanács tanácsadó, döntéselőkészítő szervezete a NATO Biztonsági Beruházási Program vonatkozásában, beleértve a program elvi és módszertani kérdéseit is. Fő feladata a politikai szinten jóváhagyott projektek kivitelezésének menedzselése, a végrehajtás feltételeinek, szabályainak megteremtése, felügyelete, továbbá tanácsadás, döntéselőkészítés a főbizottságok részére, valamint az általa létrehozott munkabizottságok, eseti bizottságok tevékenységének irányítása. A Beruházási Bizottságban a tagországok megfelelő szakmai felkészültségű civil és

---

¹⁶ Annual Report

katonai szakértőkkel képviseltetik magukat, akik saját nemzeti eljáró szerveik felhatalmazása – mandátum – alapján vesznek részt a bizottság munkájában. A Beruházási Bizottság legfontosabb feladatai, hatásköre, funkciói:

- átvilágítja, megvizsgálja, értékeli, és javaslatot tesz a NATO Biztonsági Beruházási Program projektjeit illetően elsősorban műszaki-technikai és költségvetési szempontok alapján, valamint állást foglal az „eligibility” feltételeinek érvényesülése vonatkozásában;
- felhatalmazást ad a Befogadó Országnak pénzügyi keretek felhasználására jóváhagyott projektek részére;
- döntést hoz a beszerzési módszerekről és versenyeztetési eljárásokról;
- felhatalmazást ad a Befogadó Országnak a projektekre vonatkozó pályázatok meghirdetésére - IFB¹⁷;
- a Költségvetési és Tervezési Testület által megszabott és az Észak-atlanti Tanács által jóváhagyott kereteken belül pénzügyi, költségvetési vonatkozásban menedzseli a projektek kivitelezését;
- felsőbb szinten elfogadott, jóváhagyott projektek esetében szakmai, hatékonysági és egyéb feltételek megléte esetén kidolgozza, javasolja és jóváhagyja az előfinanszírozás lehetőségét;
- a kivitelezett projekt „közös végleges átvételi ellenőrzését” - JFAI¹⁸ - tartalmazó jelentés elfogadása, amely a projekt rendszerbe állításának, NATO tulajdonba vételének feltétele.

2. Törzsek

A törzsek a NATO bizottságainak munkáját szakmai és adminisztratív területen támogató, központilag irányított szervezetek.

3.1. Nemzetközi Törzs¹⁹ – IS

Az Észak-atlanti Tanács – NAC – munkáját kidolgozó és tanácsadó

---

¹⁷ Invitation for Bid.

¹⁸ Joint Final Acceptance Inspection

¹⁹ International Staff

jelleggel a Nemzetközi Törzs – IS – támogatja. Ezen túlmenően az IS irányelvekkel, tanácsadással, folyamatos információszolgáltatással és adminisztratív támogatással segíti a nemzeti delegációk munkáját, illetve a különböző bizottságok döntéshozókészítő tevékenységét.

Az IS munkatársai olyan NATO alkalmazottak, akik valamely tagország állampolgárai, ugyanakkor egyrészt magas fokú műszaki, közgazdasági, pénzügyi, illetve eljárásjogi ismertekkel rendelkező szakemberek, másrészt, akiket a NATO toborzott, és szigorú kritériumok alapján kiválasztott, vagy a tagországok javaslatára kerültek ebbe a beosztásba, de nem saját országuk képviselőiként vagy a nemzeti képviselők tagjaiként. Az IS-t a NATO főtitkára vezeti, aki adminisztratív szempontból szintén tagja az IS-nek.

A Nemzetközi Törzs rendeltetése – más egyéb feladatok mellett - a Költségvetési és Tervezési Testület, valamint a Beruházási Bizottság munkájának támogatása, melynek során az alábbi fő feladatokat látja el:

- az előzetes költségbecslésekkel ellátott projekt- javaslatok áttekintése, az egyeztetett kritériumok és szabványok érvényesülésének ellenőrzése, a katonai igények és szükségletek kielégítésének vizsgálata, a költségek, az interoperabilitás, a költségmegosztások, a jogi és környezetvédelmi ajánlások összhangja érvényesülésének vizsgálata;
- jelentések készítése a költségvetési kérdésekkel foglalkozó bizottságok – Katonai Költségvetési Bizottság, Civil Költségvetési Bizottság, Beruházási Bizottság – részére a tagországok közötti egyetértés létrehozása érdekében;
- a tagországok szakértőiből álló munkabizottságok munkájának vezetése;
- a Képességcsomagok menedzselésének koordinációja, beleértve a Nemzetközi Katonai Törzsszel együttműködésben a Képességcsomagok műszaki-technikai, pénzügyi és politikai szempontból történő átvizsgálását;
- helyszíni vagy egyéb műszaki-technikai konferenciák, egyeztetések megszervezése, vezetése a NATO és a tagországok civil és katonai szakembereinek részvételével;
- adminisztratív támogatás a Költségvetési és Tervezési Testület, valamint a Beruházási Bizottság részére pld.

napirendek, bizottsági dokumentációk, határozatok előkészítése, véglegesítése formájában;

- a NATO Biztonsági Beruházási Program pénzügyi folyamatainak programozása, működtetése és ellenőrzése, beleértve a vonatkozó értékelések, elemzések és javaslatok elkészítését is;
- a NATO Biztonsági Beruházási Program elveinek, eljárásainak, pénzügyi rendszerének folyamatos elemzése, értékelése, fejlesztésére vonatkozó javaslatok előterjesztése a tagországok részére.

3.2. Nemzetközi Katonai Törzs²⁰ – IMS

A Nemzetközi Katonai Törzs – IMS – feladata a Katonai Bizottság – MC - munkájának támogatása, döntéselőkészítés, javaslattevés, illetve bizottsági és szakértői szintű képvisellete. Felelőssége kiterjed a NATO katonai kérdéseivel kapcsolatos értékelések, tanulmányok készítésére, amelyek meghatározzák a stratégiai és operatív szempontból fontos területeket, és a teendőkre vonatkozó javaslatok előterjesztésére. Feladatai közé tartozik a Szövetség 29 tagországa katonai képviselőinek folyamatos tájékoztatása annak érdekében, hogy megteremtse az MC hatékony, konszenzuson alapuló döntés-előkészítő tevékenységének feltételeit.

Az IMS beosztottjai a tagországok által delegált katonák, esetenként polgári személyek, akik nem tagjai országuk hivatalos képviselleteinek. A Nemzetközi Katonai Törzs nem operatív tevékenységet tervező, irányító katonai szervezet, ugyanakkor egyik legfontosabb funkciója a Stratégiai Parancsnokságok, a tagországok és a NATO Központ közötti kapcsolatok menedzselése.

A Nemzetközi Katonai Törzs az alábbi fő funkcionális osztályokból áll:

- Hírszerzés²¹;
- Műveleti és Tervező Osztály²²;
- Elvi Tervező és Képességek Osztálya²³;

---

²⁰ International Military Staff

²¹ Intelligence - INT

²² Operations and Plans Division – O&P

²³ Policy and Capabilities Division – P&C

- Kooperatív Biztonsági Osztály²⁴
- Logisztikai és Erőforrás Osztály²⁵.

A NATO Biztonsági Beruházási Program vonatkozásában különösen fontos a Logisztikai és Erőforrás Osztály, melynek feladata a katonai költségvetés, a beruházások, a fegyverzeti tervezés és együttműködés, a szabványosítás, az erőforrások és az élőerő vonatkozásában a Szövetség katonai irányelvei, eljárásrendszere érvényesülésének elemzése, értékelése és a tagországok egyetértését megtestesítő javaslatok kidolgozása.

2. Befogadó Ország – HN

A Befogadó Ország, mint szakmai terminológia a korszerű katonai értelmezésben több területen is használatos. A NATO Biztonsági Beruházási Programhoz kapcsolódó értelmezés szerint a „Befogadó Ország” az a tagország, Stratégiai, vagy Regionális Parancsnokság, esetleg Ügynökség, amelyik jogilag viseli a felelősséget a Beruházási Bizottság által meghatározott irányelvek alapján a pályázatok meghirdetéseért, elbírálásáért, a szerződéskötésért, versenyeztetésért és a projektek kivitelezéséért. Ebben az összefüggésben a Befogadó Ország fővállalkozói funkciót tölt be, és köteles gondoskodni az AC/4-D2261 elveinek és előírásainak minden szinten és területen történő betartásáról. Ugyanakkor előfordulhat olyan helyzet is, hogy a Befogadó Ország bizonyos szakterületek esetében nem csak egy projektért vagy projektekért felelős, hanem az egész Képességcsomagért.

A Befogadó Ország kijelölése a Stratégia Parancsnokságok feladata, és a Képességcsomag kidolgozási folyamatának egyik eleme. A Képességcsomag minden projektjéhez tartozik egy Befogadó Ország. A Befogadó Ország funkciója többek között az Előzetes Tervezési Költségek igénylése, az előzetes költségbecslés - TBCE²⁶ - elkészítése, a projektek részelemei végrehajtásának és a hozzájuk tartozó költségvetés felhasználásának periodikus jelentése, továbbá a Beruházási Bizottság folyamatos tájékoztatása az esetleges késedelmekről

---

²⁴ Cooperative Security Division - CS

²⁵ Logistics and Resources Division – L&R

²⁶ Type B Cost Estimate

vagy a projekt kivitelezése során észlelt problémákról, valamint a projektek befejezését követően kezdeményezi a „közös végleges átvételi ellenőrzési” – JFAI – eljárás megindítását.

3. Ügynökségek, Szervezetek

Az Észak-atlanti Tanács – NAC – mint a NATO politikai szintű döntéshozó szerve, saját tevékenysége egyes részterületeit érintő szakértői szintű támogatás feltételeinek megteremtése érdekében önállóan működő szervezeteket – ügynökségeket - hozott létre. Az ügynökségek feladata tanulmányok készítése, piackutatás, tanácsadás, döntéselőkészítés, beszerzés, kapcsolattartás a civil cégekkel, szervezetekkel, szakmai rendezvények, konferenciák megszervezése, részvétel a NATO döntések kivitelezésében, egyedi programok és projektek menedzselése, tanfolyamok és kiképzések szervezése, végrehajtása, működő rendszerek felügyelete. Az ügynökségek, szervezetek képviselői szakértői szinten részt vesznek a Biztonsági Beruházási Program kidolgozásában, végrehajtásában közreműködő bizottságok, így pl. a Beruházási Bizottság döntéshozatalában.

A NATO ügynökségei és szervezetei:

- NATO Kommunikációs és Információs Ügynökség²⁷ - NCIA. Az NCIA székhelye Brüsszel, feladata pedig az egész NATO-ra kiterjedő informatikai szolgáltatások, beszerzés és támogatás biztosítása olyan területeken, mint a vezetési és irányító rendszerek, a taktikai és stratégiai kommunikáció és a kibervédelmi rendszerek működtetése;
- NATO Támogató és Beszerzési Ügynökség²⁸ – NSPA. Az NSPA székhelye a luxembourgi Capellenben található, feladata pedig a képességek megvalósításához szükséges áruk, eszközök szakszerű, rugalmas és költséghatékony beszerzése, ideértve a fegyverzetet és felszerelési eszközöket is, valamint logisztikai, operatív és rendszerszintű támogatás és szolgáltatások a szövetségesek, a NATO katonai hatóságok és a partner nemzetek számára;

---

²⁷ NATO Communications and Information Agency

²⁸ NATO Support and Procurement Agency

- NATO Tudományos és Technológiai Szervezet²⁹ - STO.
Az STO székhelye Brüsszel, feladata pedig felöleli az Együttműködő Kutatási, Tudományos és Technológiai Program Irodát, valamint egy Tengerkutatási és Kísérleti Központot. Az STO első embere egy tudományos vezető, aki egyidejűleg a NATO első számú tudományos tanácsadója;
- NATO Szabványosítási Iroda³⁰ - NSO
Az NSO székhelye Brüsszel, feladata pedig a Szabványügyi Bizottság³¹ - CS - felügyelete alatt folyó szabványosítási tevékenységek irányítása és támogatása. A műveletek szabványosításával kapcsolatos kérdésekről folyamatosan tájékoztatja a Katonai Bizottságot.

Az Ügynökségek személyi állománya a tagországok állampolgárai közül pályáztatási rendszer alapján szerződötten alkalmazottakból tevődik össze. Bár elvárás velük szemben, hogy országaik sajátossága-ira vonatkozó ismereteiket munkájuk során felhasználják, de alapvetően és objektíven a központi elvárásokat és igényeket kell **teljesíteniük, és nem tehetnek kivételt saját országukkal szemben sem.**

2. Összefoglaló gondolatok

A NATO Biztonsági Beruházási Program – NSIP - a Szövetség politikai szinten elhatározott feladataiból levezetett katonai funkciók végrehajtását biztosító feltételek megteremtését szolgálja. Az NSIP egész működése a tagországok közös tevékenységének több évtizedes – majdnem hetven éves - tapasztalatain alapszik, és messzemenően biztosítja a sokszereplős rendszerben a résztvevők esetenként eltérő érdekeinek érvényesülési lehetőségét is.

Mint a Szövetség minden területén, úgy a NSIP vonatkozásában is a döntések a bizottságokban, a tagországok konszenzusa alapján születnek. A döntéshozó szervek egy jól áttekinthető struktúrát képeznek. Legfelső szinten vannak a politikai szintű bizottságok, majd a főbizottságok, végrehajtó szintű bizottságok, munka- és szakértői bizottságok.

---

²⁹ NATO Science and Technology Organization

³⁰ NATO Standardization Office

³¹ Committee for Standardization

A tervezési folyamat a legfelső szinten indul, és végigmegy igény- és feladatmeghatározás formájában az elvi szinttől a részletes – műszaki-technikai, gazdasági-pénzügyi – szakértő feldolgozás szintjéig. Innen kezdve a folyamat megfordul, és döntés-előkészítések, illetve javaslatok formájában végigjárja ugyanazt az utat „lentől” egészen a politikai döntéshozatal szintjéig.

Az NSIP folyamatban két egymással szervesen összefüggő tényezőt kell figyelemmel kísérni, melyek alapvetően befolyásolják a program működését. Ezek a tartalmi és a módszertani, eljárési kérdések. A bizottságok - szintjüknek és szakmai irányultságuknak megfelelően - egy jól strukturált feladatmeghatározással és hatásköri felhatalmazással rendelkeznek. Ennek alapján a fentről lefelé irányuló - igény- és feladatmegszabó – fázisban a bizottságok az elvi-politikai szintű döntések szellemében, a katonai igények kielégítését szem előtt tartva, a hatékonysági szempontokat messzemenően figyelembe véve elemzik, értékelik a projektek megvalósításának lehetőségeit.

A folyamat szerves összetevője az érvényben levő módszertani irányelvek és eljárési szabályok, illetve kritérium- és szabványrendszer előírásainak betartása, melyek egyrészt biztosítják a korábbi tapasztalatok alapján bevált és elfogadott módszerek alkalmazását, másrészt megadják azokat az alapvető paramétereket és ekvivalens értékeket, melyek a tervező munka alapját képezik. A lentől felfelé irányuló – döntéselőkészítő – fázisban a bizottságok kötelessége az elkészített javaslatok minősítése abból a szempontból, hogy tartalmilag eleget tesznek-e az igény- és feladatmegszabásban megfogalmazott politikai, elvi, valamint katonai, szakmai célkitűzéseknek, teljesítik-e az ott meghatározott elvárásokat, létrejön-e az igényelt képesség, illetve milyen hátrányos következményekkel jár, ha az adott projekt nem valósul meg.

Egyidejűleg a bizottságok a maguk szintjének megfelelően állást foglalnak a módszertani irányelvek és eljárési szabályok, illetve kritérium- és szabványrendszer előírásai érvényesülése vonatkozásában. Ez azonban nem korlátozódik az érvényben levő ajánlások szigorú elszámoltatására, hanem felöleli a tartalmi vonatkozású fejlődésből, változásokból, fejlődési tendenciákból eredő új helyzetekhez való alkalmazkodás, tehát a módosítás, fejlesztés lehetőségét is. A bizottságok - **konszenzusos alapon** - új módszertani irányelveket, eljárési szabályokat, munka- és szakértői bizottságaik bevonásával pedig új kritériumokat és szabványokat hozhatnak létre.

Az NSIP egy képesség-, teljesítmény- és hatékonyságorientált rendszer, ahol a politikai szinten meghatározott feladatokból levezetett igények folyamatos növekedése és az egyes tagországok által egyre erőteljesebben képviselt takarékosági szemlélet közötti ellentmondás kezelése és a szükséges kompromisszumok megtalálása a projektek előkészítésének, megtervezésének egyik legfontosabb szempontja. Ezért van különös jelentősége a minden ország egyetértését magába foglaló konszenzusnak, de ugyanilyen fontos szerepet tölt be a tagországok politikai szinten támogatott, katonailag, műszakilag, technológiailag, illetve gazdasági-pénzügyi szempontból megalapozott érdekérvényesítő képessége. Ez az érdekérvényesítés két síkon jelenik meg. Egyrészt jelen van akkor, amikor az adott tagország, mint Befogadó Ország az illetékes Stratégiai vagy Regionális Parancsnoksággal és a Nemzetközi Törzs képviselőivel közösen részt vesz a Képességcsomag kialakításában. Ugyanakkor szükség van az érdekérvényesítésre a többi tagország vonatkozásában is, melyek bármely okból is, de megkérdőjelezik, vitatják a Képességcsomag egyes részeit, vagy eljárásbeli kifogásaik vannak.

Felhasznált forrásanyagok:

1. Funding NATO. Last updated: 27 Jun. 2018
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm
Letöltve: 2019.08.10.
2. Infrastructure Committee
The NATO Security Investment Programme
Procedures for International Competitive Bidding
Document AC/4-D2261 (1996 Edition)
<https://mi.government.bg> Letöltve: 2018.11.24.
3. NATO: History of Common Budget Cost Shares. (Letter Report, 05/22/98, GAO/NSIAD-98-172)
<https://www.gao.gov>
Letöltve: 2018.11.24.
4. Military Committee.
Last updated: 28 May. 2019.
https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49633.htm
Letöltve: 2019.08.15
5. NATO Defence Planning Process.
Last updated: 28 Jun. 2018.
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49202.htm
Letöltve: 2019.08.12

6. NATO Security Investment Programme: SHARING Roles, Risks, Responsibilities, Costs and Benefits. (Commemorative publication is issued to celebrate the 50th anniversary of NATO's Infrastructure Committee on 15 May 2001.) (ISBN 92-845-0144-X)
<https://www.nato.int/structur/intrastruc/50-years.pdf>
Letöltve: 2001.10.07
7. NATO Security Investment Programme.
Allied Command Transformation.
<https://www.act.nato.int/nsip>
Letöltve: 2019.08.10.
8. Organisations and agencies.
Last updated: 01 Apr. 2015 https://www.nato.int/cps/ua/natohq/topics_66470.htm.
Letöltve: 2019.08.12.
9. Saját feljegyzések. Brüsszel, 1998-1999.
10. Resource Policy and Planning Board. Last updated: 07 Apr. 2016. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67653.htm
Letöltve: 2019.08.12.
11. SPECIAL REPORT BY THE INTERNATIONAL BOARD OF AUDITORS ON THE NEED TO REFORM GOVERNANCE OF THE NATO SECURITY INVESTMENT PROGRAMME.
Document: C-M(2015)0043-AS1
https://www.nato.int/issues/iban/performance_audits/150716-nsip-eng.pdf
Letöltve: 2019.08.12.